

Arkivsaksnr.:
2023/14235

Dokumentdato:
03.06.2024

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
48/24

Møtedato:
13.06.2024

ORIENTERINGSSAK: Internrevisors halvårsrapport våren 2024

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Styresak 91/23 Årsplan-internrevisjon2024](#)

Saken gjelder:

UiB har engasjert PwC til å være virksomhetens internrevisor, og fastsatt instruks for internrevisjonens arbeid. I henhold til instruksen skal internrevisjonen arbeide etter en styrefastsatt årsplan, rapportere resultatet av enkeltrevisjonene fortløpende til administrasjonen, og periodisk oppsummere revisjonsarbeidet overfor styret.

I denne saken vil Universitetsstyret blir orientert om internrevisors gjennomførte internrevisjonsprosjekter våren 2024 i henhold til årsplan for internrevisjon vedtatt av styret i møte 30. november 2023. Det er gjennomført to internrevisjonsprosjekter våren 2024: «Informasjonssikkerhet - del 1» og internrevisjonsprosjektet «Klimaregnskap».

Universitetsdirektøren vil komme tilbake til oppfølging av internrevisors anbefalinger etter at universitetsstyret har behandlet halvårsrapporten.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar intervisjonssjefens halvårsrapport til orientering

Tore Tungodden
universitetsdirektør

03.06.2024/Arne R. Ramslien

Vedlegg:

1. Internrevisjon - Perioderapport våren 2024

Til: Styret ved Universitetet i Bergen
Kopi: Rektor
Universitetsdirektør

21.05. 2024

Internrevisjon - Perioderapport våren 2024

Innledning

UiB har engasjert PwC til å være virksomhetens internrevisor, og fastsatt instruks for internrevisjonens arbeid. I henhold til instruksjonen skal internrevisjonen arbeide etter en styrefastsatt årsplan, rapportere resultatet av enkeltrevisjonene fortløpende til administrasjonen, og periodisk oppsummere revisjonsarbeidet overfor styret.

Årsplanen for 2024 ble fastsatt i styremøtet 30. november 2023, og denne perioderapporten oppsummerer arbeidet våren 2024.

Vi bekrefter også innledningsvis at:

- Vi i perioden ikke har avdekket forhold som har påkrevd umiddelbar rapportering til styret.
- Det har i perioden blitt lagt godt til rette for internrevisors arbeide, og det har ikke oppstått hindringer i utførelsen av vårt instruks.

Status for vedtatte revisjoner

Revisjonsplanen for 2024 inneholder fire revisjoner. Status er som følger:

- Informasjonssikkerhet - del 1 (ferdigstilt og oppsummeres i vedlegg)
  - Del 1 består av en innledende vurdering av situasjonsforståelsen som ligger til grunn for forbedringsprogrammet, organiseringen av forbedringsprogrammet og handlingsplanen/prioriteringene. Formålet del 1 er å få økt innsikt, og samtidig bidra med råd der vi ser muligheter til forbedring.
- Informasjonssikkerhet - del 2 (planlagt høsten 2024)
  - Del 2 vil vi bestå av en avsjekk av fremdrift og testing av et utvalg viktige kontrolltiltak utover i organisasjonen ift. om de er implementert og fungerer som forutsatt.
- Klimaregnskap (ferdigstilt og oppsummeres i vedlegg)
- Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (planlagt høsten 2024)
- Helhetlig administrasjon - forenklet rapportering (planlagt høsten 2024)

Annen bistand i perioden

Administrasjonen ba våren 2024 internrevisor om å gjennomføre et bistandsoppdrag. Oppdraget bestod av en gjennomgang av universitetets arbeid for å ivareta krav til universell utforming innenfor IKT. Endelig rapport med vurderinger og anbefalinger er ferdigstilt og overlevert administrasjonen.

Vurderinger av behov for endringer i vedtatt årsplan

Styret kan i henhold til internrevisjonsinstruksjonen vedta justeringer i revisjonsplanen hvis det oppstår endrede behov gjennom året. Internrevisor ser ikke behov for endringer i vedtatt årsplan. Vedtatte revisjoner vurderes fortsatt som relevante, og revisjonsomfanget som tilstrekkelig.

Internrevisor er disponibel til å bistå med andre oppdrag dersom dette ønskes av styret eller ledelsen.
Eventuelle tilleggsoppdrag vil avrapporteres i internrevisors årsrapport.

Med vennlig hilsen
Internrevisjonen / PricewaterhouseCoopers AS

Jonas Gaudernack

Jonas Gaudernack
Partner, PhD

Vedlegg:

- Sammendrag av revisjonsrapport - Sikkerhetssatsingen - Informasjonssikkerhet - del 1
- Sammendrag av revisjonsrapport - Klimaregnskap

Sammendrag av internrevisjonsrapport: Sikkerhetssatsingen - informasjonssikkerhet - del 1

Revisjonens bakgrunn og formål

Universitetet i Bergen (UiB) er underlagt et omfattende regelverk som definerer krav til informasjonssikkerhet, deriblant eForvaltningsforskriften, personopplysningsloven og personvernforordningen og regelverk knyttet til eksportkontroll. I tillegg foreligger det en rekke nasjonale føringer i universitets- og høyskolesektoren som UiB er forventet å etterleve, som "Styringsdokument for arbeidet med sikkerhet og beredskap i Kunnskapsdepartementets sektor" og "Policy for informasjonssikkerhet og personvern i høyere utdanning og forskning", i tillegg til føringer gitt i tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet.

UiB gjennomførte i 2023 en omfattende risikovurdering, der risikoområder ble identifisert og risikoreduserende tiltak definert. Denne har lagt grunnlaget for arbeidet som pågår i forbedringsprogrammet. Sett i sammenheng med internrevisjonsrapport fra 2022 og Riksrevisjonens forvaltningsrevisjon i 2023, gir dette UiB en god oversikt over hvilke risikoer UiB står overfor på informasjonssikkerhetsområdet, med tilhørende forbedringstiltak.

Med utgangspunkt i dette har UiB igangsatt en betydelig satsing på informasjonssikkerhetsområdet, i form av et forbedringsprogram, "Sikkerhetssatsingen". Styret har, gjennom internrevisjonens årsplan for 2024, bedt internrevisor om å gjennomføre en todelt revisjon av forbedringsprogrammet:

- Del 1: Først vil vi gjøre en innledende vurdering av situasjonsforståelsen som ligger til grunn for forbedringsprogrammet, organiseringen av forbedringsprogrammet og handlingsplanen/prioriteringene. Formålet med dette er å få økt innsikt, og samtidig bidra med eventuelle råd der vi ser muligheter til forbedring. Del 1 ble ønsket gjennomført i første tertial 2024.
- Del 2: I del to vil vi gjøre en avsjekk av fremdrift og teste et utvalg viktige kontrolltiltak utover i organisasjonen med tanke på om de er implementert og fungerer som forutsatt. Områder velges ut fra et risikobilde, i samråd med UiB. Del 2 vil gjennomføres høsten 2024, og vedvare frem til internrevisors avleggelse av årsrapport for 2024.

Denne rapporten utgjør avrapporteringen fra del 1. I denne innledende første delen har vi gjennomgått relevant dokumentasjon fra programmet, deriblant internrevisjonsrapporten fra 2022, styrevedtak for programmet og statusrapportering fra programmet til styret. Vi har også gjennomgått Riksrevisjonens forvaltningsrapport, som ble publisert i løpet av revisjonsperioden.

Hovedinntrykk

Forbedringsprogrammet tar, i likhet med blant annet internrevisjonsrapporten og Riksrevisjonens forvaltningsrevisjon, utgangspunkt i NSMs grunnprinsipper. Programmet er delt inn i seks tiltakspakker, med flere tiltak per pakke. Tiltak er definert ut fra UiBs definerte risikobilde innen området.

Programmet har en tydelig organisering, med et programstyre, en operativ styringsgruppe, en programkoordinator og flere tiltaksansvarlige. Det er etablert jevnlig statusrapportering til operativ styringsgruppe og det gis jevnlig statusrapportering til universitetsstyret. For de ulike tiltakene blir ulike fagressurser involvert, avhengig av behov.

Programmets tiltakspakker har dels fokus på teknisk IT-sikkerhet. Tiltakene er "teknisk beskrevet", og kan fremstå som rene tekniske tiltak, men vi er gjennom intervjuer gjort kjent med at det i de enkelte tiltakene også ligger et organisatorisk perspektiv som vurderes som nødvendig for å få en hensiktsmessig implementering og forvaltning av de tekniske tiltakene. En av tiltakspakkene "Styrket etterlevelse, IT-juss og opplæring" er i større grad rettet mot organisasjon og kulturbygging. I tillegg er

det også flere sentrale aktiviteter definert i Prosjekt sikre forskningssystemer. Prosjektet pågikk da programmet ble vedtatt, og er inntatt som en del av programmet.

Vi er også gjort kjent med at arbeidet i forbedringsprogrammet ses i tett sammenheng med arbeid i linjen. Flere av tiltakene i programmet gjennomføres også i linjen, og ikke som rene prosjektaktiviteter. Det pågår også et arbeid med konkret oppfølging av internrevisjonens anbefalinger av organisatorisk karakter samt et arbeid med styringssystem for informasjonssikkerhet og personvern. Linjearbeidet blir i vesentlig grad styrt av UiBs informasjonssikkerhetsleder, som også er en sentral ressurs i programmet. I tillegg til dette gjennomføres det også flere informasjons- og kompetansebyggende aktiviteter, eksempelvis gjennom møteaktivitet (allmøter, ledermøter etc) og det er også utarbeidet en kommunikasjonsplan med kommunikasjonsavdelingen. En del av kommunikasjonsarbeidet omhandler kommunikasjonstiltak knyttet til spesifikke endringer på UiB. Vi vurderer samhandlingen og koordineringen mellom program og linje, som også sikrer at tekniske og organisatoriske tiltak ses i sammenheng, er en kritisk suksessfaktor for at UiB skal oppnå en helhetlig og enhetlig håndtering av informasjonssikkerhetsområdet, med tilstrekkelig helhetlig og enhetlig styring og kontroll. Vi fremhever viktigheten av at denne koordineringen fortsetter.

Totalt sett vurderes det at programmet omhandler sentrale områder som er relevante for god IT-sikkerhet, spesielt med tanke på å forhindre, avdekke og håndtere god digital/teknisk IT-sikkerhet.

For en sikker håndtering av informasjon, er det helt sentralt at UiB sørger for at tilgjengelige tjenester/løsninger har nødvendig sikkerhetsfunksjonalitet som legger til rette for at den enkelte bruker kan håndtere sin informasjon ved bruk av disse løsningene. Dette krever at man har en helhetlig oversikt over informasjonsverdier og systemer, og at sikkerhetstiltak blir etablert ut fra informasjonens og tjenestenes kritikalitet. Dette arbeidet er definert som et eget tiltak i programmet, og er løftet opp som et prioritert tiltak som følge av rapporten fra Riksrevisjonen. Dette vurderes å være en hensiktsmessig prioritering, da dette legger sentrale føringer for videre arbeid innen andre deler av sikkerhetsarbeidet. Riksrevisjonen hadde i sin rapport fokus på forskningsdata, men vi ønsker å understreke viktigheten av at det også må gjennomføres tilsvarende kartlegging og vurdering også for informasjon og tjenester som ikke er forskningsbasert, eksempelvis innen fellesadministrasjonen. Det anbefales derfor at UiB gjennomfører tilsvarende prosess der universitetet vurderer det relevant.

For å sikre at gjennomførte tiltak har en god og langsiktig effekt, må det etableres nødvendige rammer som legger til rette for videre forvaltning i linjen etter at programmet er avsluttet. Deriblant sørge for at nødvendige prosedyrer, rutiner, støtteverktøy og liknende, samt nødvendig opplæring og kompetansebygging, er etablert og implementert. Vi er gjort kjent med at det gjennom programmet vil sørges for at nødvendige prosedyrer/rutiner kommer på plass, for å sikre en langsiktig, robust og sikker drift med god kompetanse i bunn.

Spesielt om bruk av private enheter; Vi er orientert om at UiB, i likhet med andre universiteter, tillater ansatte, studenter og gjester/gjesteforskere å benytte egne private enheter, deriblant private PC-er og mobiltelefoner, (Bring your own device (BYOD)). Informasjonssikkerhet knyttet til dette området er ikke inntatt i programmet. UiB har en relativt åpen og fri policy knyttet til bruk av private enheter, med begrunnelse i at brukerne har ulike behov. Videre er vi gjort kjent med at UiB ikke har en driftsmodell for denne type utstyr. UiB har som følge av dette, basert på en risikovurdering, valgt å avvike fra enkelte av NSMs grunnprinsipper knyttet til dette området. Vi ønsker likevel å påpeke at informasjon som eies av UiB og som er tilgjengelig på enheter som ikke er under UiBs kontroll, kan utgjøre en informasjonssikkerhetsrisiko. Risikoen avhenger av hva slags informasjon og type tjenester som er tilgjengelig på enhetene, noe vi antar kan endre seg over tid. Vi oppfordrer derfor UiB til å sørge for å ha et til enhver tid oppdatert risikobilde knyttet til dette, med tilhørende sikkerhetstiltak der det anses nødvendig.

Hovedkonklusjon

Totalt sett vurderer vi at informasjonssikkerhetsarbeidet blir tydelig prioritert ved UiB, med en god forankring i ledelsen. Programmet vurderes å ha en hensiktsmessig organisering med tydelige rapporteringslinjer, og med fokus på sikkerhetsområder UiB har vurdert som relevante ut fra en

risikobasert tilnærming.

Programmet og arbeidet som pågår i linjen, vurderes å tilsammen inneholde sentrale og relevante tiltak som vil bidra til økt informasjonssikkerhet ved UiB.

For å sikre at gjennomførte tiltak har en god og langsiktig effekt, må det ved programmets slutt, skje en tydelig overføring til linjen - med nødvendige rammer som legger til rette for videre forvaltning av tiltakene, slik at UiB som helhet er rigget for å kunne håndtere informasjonssikkerhetsområdet på en helhetlig og enhetlig måte.

Internrevisjonen ønsker å oppfordre UiB til å, i det videre arbeidet, se til kommende regelverk som på ulike måter omhandler informasjonssikkerhet, og vurdere hvordan regelverket treffer deres virksomhet. Dette gjelder blant annet NIS2-direktivet og AI Act.

Anbefalinger

1. Selv om det allerede gjøres i dag, anser vi fortsatt god samhandling og koordinering mellom programmet og arbeid som utføres i linjen som såpass viktig at vi fremhever det som en anbefaling fremover også. Dette er helt sentralt for å sikre en helhetlig og enhetlig tilnærming til informasjonssikkerhetsområdet med dekkende tekniske og organisatoriske tiltak som ses i sammenheng.
2. UiB bør sørge for at det legges til rette for en god forvaltning av etablerte tiltak når programmet avsluttes og oppgaver overføres til linjen. Deriblant sørge for at nødvendige prosedyrer, rutiner, støtteverktøy og liknende, samt nødvendig opplæring og kompetansebygging, blir etablert og implementert.
3. UiB bør gjennomføre kartlegging av informasjonsverdier og behovet for informasjonssikkerhet, også for de deler av UiB som ikke omhandler forskningsområdet.
4. Vi anbefaler UiB å sørge for å ha en til enhver tid oppdatert oversikt over risikobildet knyttet til at UiB-relatert informasjon og tjenester er tilgjengelig på private enheter, deriblant private PCer og mobiltelefoner, og sørge for nødvendige risikoreduserende tiltak. Disse enhetene er ikke under UiBs kontroll, noe vi mener utgjør en informasjonssikkerhetsrisiko for universitetet. Risikoen avhenger av hva slags informasjon og type tjenester som er tilgjengelig på enhetene, noe vi antar kan endre seg over tid.
5. UiB bør igangsette et arbeid med kartlegging av hvordan UiB vil bli omfattet av nytt regelverk, deriblant NIS2-direktivet og AI Act, og forberede seg på implementering av relevante krav.

Dato:
16.05.2024

Til:
Universitetsstyret

Kopi til:
Rektor
Universitetsdirektør

Fra:
Internrevisjonen PwC

Jonas Gaudernack
Partner, PhD

Sammendrag

Internrevisjonsrapport: Klimaregnskap

Universitetet i Bergen

Bakgrunn og tilnærming

Bakgrunn

Universitetstyret har vedtatt et mål om at Universitetet i Bergen (UiB) skal være klimanøytralt innen 2030. Det er videre utviklet delmål for områdene reiser, energi, areal og innkjøp av varer og tjenester, samt en handlingsplan for klimaarbeidet ved UiB 2023-2026.

UiB har siden 2018 hatt et komplett klimaregnskap som inkluderer både direkte utslipp og indirekte utslipp fra kjøp av energi og andre utslipp i verdikjeden.

I styregodkjent årsplan for internrevisjonen 2024 inngår et innsiktsarbeid som grunnlag for å videreutvikle universitetets verktøykasse innen klima slik at man kan arbeide enda mer effektivt med å planlegge og følge opp reduksjoner av klimagassutslipp.

Området er ikke tidligere revidert.

Utfordringer med klimaregnskapet og formålet med internrevisjon

Revisjonen søker å bidra med innsikt og forbedringsråd om hvordan UiB kan videreutvikle sitt arbeid for å nå målene om klimareduksjon.

UiB opplever ikke dagens løsning med årlige klimaregnskap som et godt nok styringsverktøy for å sette universitetet i stand til å arbeide målrettet for å oppnå sine ambisjoner.

Evalueringen har derfor hatt fokus på hvordan man kan videreutvikle "verktøykassen" for å bedre analysere hvordan klimaarbeidet ved universitetet utvikler seg, hvilken effekt man har av igangsatte tiltak og kan forvente fra planlagte tiltak, samt hvordan man kan etablere og følge opp delmål som på en hensiktsmessig måte bygger opp under ambisjonsnivået.

PwCs tilnærming

Vi har gått frem på følgende måte:

- Gjennomgang av et utvalg av dokumentasjon som UiB har samlet inn for sitt klimaregnskap for 2022 for å forstå innhold og detaljnivå tilgjengelig med dagens datainnsamling
- Gjennomgang av klimaregnskapene UiB har publisert for 2021 og 2022, og vurderinger av disse opp mot publiserte mål og delmål.
- Intervjuer med et utvalg ressurspersoner og ansvarlige fra de ulike målområdene i handlingsplanen om hvordan de opplever dagens situasjon og hva som kan forbedres for å sette UiB bedre i stand til å nå sine mål
- Intervjuer med fagpersonale som har detaljert kunnskap om deler av klimaregnskapet, identifisert i samråd med UiB
- Vurdering av mål og tiltak hos andre universiteter i Norge eller utlandet, for å kartlegge UiBs arbeid og ambisjoner sammenlignet med andre

Vårt team har bestått av Inki Brown, Stephen Øyhovden og Vegard Schjelderup, og prosjektet har blitt gjennomført i perioden 30. januar til 7. mai 2024.

UiB har en strukturert tilnærming til arbeidet med reduksjon av klimagasser, men utslippene er høyere enn målet for perioden

UiB har et ambisiøst mål om klimanøytralitet innen 6 år

UiB har lyktes med å redusere utslipp innen flere av sine delmål, men totalt sett fremstår utslippsreduksjonen ikke som tilstrekkelig for at UiB vil nå alle delmålene innen 2025 eller hovedmålet innen 2030.

UiB har følgende delmål:

1. Redusere utslipp fra reiser med 50% innen 2025
2. Redusere utslipp fra innkjøp av varer og tjenester med 40% innen 2025
3. Redusere energibruk med 30% innen 2025
4. Redusere areal med 10% innen 2030

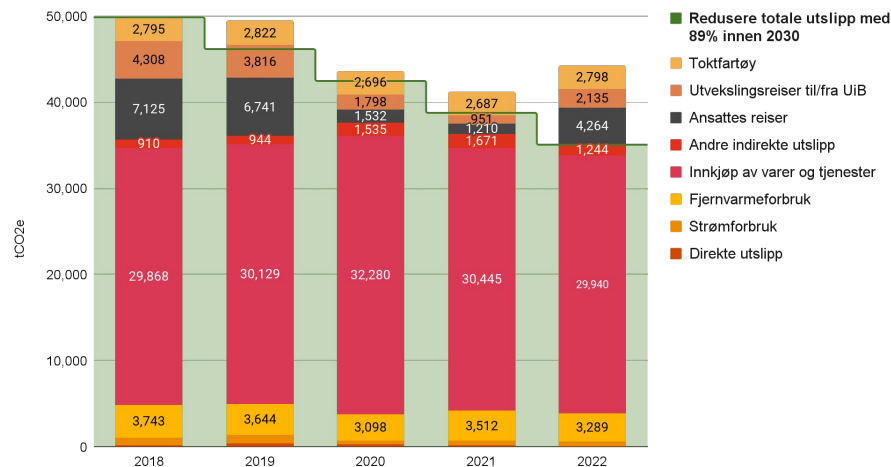
Store deler av utslippene kommer fra innkjøp av varer og tjenester

I hvert år siden 2018 har UiB bortimot tilsvarende utslipp som i 2018 for kategorien "Innkjøp av varer og tjenester". I 2022 utgjør disse utslippene 68% av totalen. Av dette utgjør bygg en betydelig del - utslipp tilknyttet bygningsmassen utgjør 17% av UiBs totale utslipp. Dersom en inkluderer fjernvarme og strøm er totalen rundt 25%.

Målemetode gjør arbeidet med tiltak og effektmåling utfordrende

UiB sitt klimaregnskap er i stor grad estimert basert på kostnader i finansregnskapet og utslippsfaktorer for ulike bransjer. Denne metoden er tidsbesparende, men den gjør det utfordrende å følge opp hvorvidt utslippsreduserende tiltak har den forventede effekten. Det betyr at presisjonen er begrenset. I så måte er det også stort potensiale for å øke innsikten i UiBs utslipp ved å øke andelen utslipp som er estimert basert på mengder, f.eks. tonn stål og betong.

Utvikling i estimerte utslipp UiB (tCO₂e)

Selv om UiBs totale utslipp er redusert i perioden, utgjør reduksjonen kun ca 11% nedgang fra utgangspunktet i 2018. Dette er langt bak målet om 34% reduksjon ved inngangen til 2023.

UiB har et godt utgangspunkt å bygge videre på, men det er også ambisiøse mål som skal nås

Klimanøytralt UiB arbeider strukturert og målrettet

I arbeidet med internrevisjonen har det blitt tydelig at arbeids- og ressursgruppen tilknyttet Klimanøytralt UiB jobber med flere ulike initiativ og at det fokuseres på utslippsreducerende tiltak, samt økt og forbedret datafangst. I så måte fremstår det tydelig at UiB på mange måter er kommet langt i sitt arbeid. Samtidig er det åpenhet rundt at det er forbedringspotensiale på nesten alle områder, og at en opptrapping av innsats er nødvendig for å nå de ambisiøse målene som er satt.

Vi vurderer det som svært positivt at en allerede proaktiv organisasjon aktivt søker innspill til hvordan man best kan videreutvikle arbeidet.

UiB opplever mange av de samme utfordringene som andre

Deler av utfordringene opplevd av ledelsen og administrasjonen i forbindelse med klimaarbeid er ikke unike for UiB. Flere bransjer i UiBs leverandørkjede er p.t. ikke modne nok til å levere tilfredsstillende informasjon om utslipp, og det er i liten grad implementert uniforme standarder som gjelder på tvers av bransjer. Dette gjør arbeidet med datafangst utfordrende, hvilket igjen begrenser informasjons- og beslutningsunderlaget når tiltak skal vurderes.

I tillegg er det utfordrende å gjøre prioriteringer i tilfeller der klima og økonomi ikke er i samspill. UiB har en omfattende bygningsportefølje, og noen bærekraftige alternativer koster mer enn "standardvalgene" (f.eks. lavkarbon-betong).

UiB er i en god posisjon for å kunne videreutvikle sitt arbeid med utslippsreduksjon

Samfunnstrender og reguleringer tilsier at i årene fremover vil stadig flere leverandører tilby klimavennlige alternativer med bedre dokumentasjon, og at kostnadsforskjellen mellom "standard" og "klimavennlig" vil utjevne eller reversere seg for mange produkter over tid. Slik økt modenhet vil være gunstig for organisasjoner som UiB, som søker å redusere sin klimapåvirkning.

UiBs arbeid over tid har gitt viktig læring for organisasjonen, gjennom erfaringer med datafangst, tiltak og effektmåling, og universitetet har en rekke kompetente ressurspersoner med erfaring fra arbeid med utslippsreduksjon, og som fremstår som motiverte for videre innsats.

Oppsummering av anbefalinger

Noen overordnede karakteristikk går igjen på tvers av anbefalingene på neste side. Gjennom mer snevert fokus og en mer dyptgående tilnærming til arbeidet, heller enn å spre ressurser/innsats for tynt, kan UiB raskere ta steg innen utslippsreduksjon og oppfølging av reelle data. I tillegg kan UiB ta ytterligere steg på standardisering og rapportering, herunder være tydeligere på hva som forventes internt og eksternt.

Det videre arbeidet vil også kreve ytterligere ressurser og ansvarliggjøring i de ulike delene av organisasjonen, dersom en skal kunne forvente en akselererende utslippsreduksjon.

I våre anbefalinger og forslag til tiltak forsøker vi å ta høyde for modenheten til både UiB og omgivelsene, slik at det videre arbeidet kan bli så effektivt som mulig. Vi tar forbehold om at det kan ha skjedd endringer / fremkommet opplysninger som vi ikke var klar over ved tidspunktet for utforming av rapporten som kan påvirke hvorvidt, og i hvilken grad, anbefalingene bør tas til følge

Internrevisjonen har seks anbefalinger for hvordan fortsette arbeidet med utslippsreduksjon

	Anbefaling	Videre beskrivelse (se full rapport for detaljer)
1	Fokusere arbeidet med innkjøpte varer og tjenester mot få, utvalgte områder hvor leverandørene er mer modne, og intensivere arbeidet med både utslippsreduksjoner og datafangst	Innen innkjøp av varer og tjenester vil man kunne oppnå gode effekter ved å velge ut enkeltområder ("piloter") hvor UiB kan benytte seg av sin posisjon som en betydelig kunde. Eierskap hos de ulike fakultetene/instituttene/avdelingene og hyppigere rapporter vil kunne gi tettere oppfølging og øke reduksjonspotensialet. Effektene kan utvides årlig ved at læring fra pilotene tas videre inn i andre avtaler.
2	Standardisere prosessen for hvilke klima- og rapporteringskrav som gjelder for rehabilitering og nybygg samt stille økte krav til leverandører	Vi anbefaler at UiB utarbeider klare retningslinjer for hvordan man skal gjøre avveininger mellom økonomi og klimahensyn. I noen tilfeller vil de to gå hånd i hånd. I andre tilfeller vil tiltakene kunne medføre økte kostnader, men reduserte utslipp. Klarere retningslinjer, kombinert med bedre datagrunnlag i forkant, vil gjøre det lettere å fatte valg på riktig grunnlag.
3	Spisse UiBs reisepolicy, og gi ledere muligheter og insentiver for å følge opp reisevirksomhet i sin enhet	UiB har per i dag en reisepolicy som ber de ansatte vurdere behov for reisen, samt noen føringer for hvilke reiser som bør prioriteres. Det planlagte arbeidet med oppdatert reisepolicy (blant annet knyttet til prioriteringer) vil bli viktig for å kunne redusere utslipp ytterligere. Eierskap hos de ulike enhetene med hyppigere rapporter, gjerne kombinert med insentiver for utvalgte tiltak, vil kunne forsterke effekten.
4	Utarbeide en detaljert plan for utslippsreduksjon, med tiltak, mål og estimater for besparelser	En strukturert tilnærming vil både bidra til å bryte opp de store overordnede målene i mer håndterbare delmål, samt at ansvarliggjøring og påvirkningskraft vil kunne styrke eierskapet i de ulike enhetene. Denne tilnærmingen regnes som "beste praksis" for større foretak innen arbeid med utslippsreduksjon.
5	Innføre måleparametere/indikatorer som følges opp og rapporteres løpende, i tillegg til det årlige klimaregnskapet	Årlig rapportering gjennom klimaregnskapet gir UiB begrensede muligheter til å korrigere tilnærming, og det kan gå lang tid fra et tiltak er implementert til en får tilbakemelding på effekt. Vår anbefaling er at klimarapporteringen suppleres med et sett av utvalgte indikatorer som oppdateres hver måned eller hvert kvartal.
6	Intensivere arbeidet med kommunikasjon, kultur og samarbeid	Tettere samarbeid med kommunikasjonsavdelingen kan sikre at budskapet om både initiativ og resultater når ut til omgivelsene. I tillegg anbefaler vi at BOTT-samarbeidet brukes som en arena til å identifisere hvor de største universitetene kan samarbeide om å redusere utslipp.

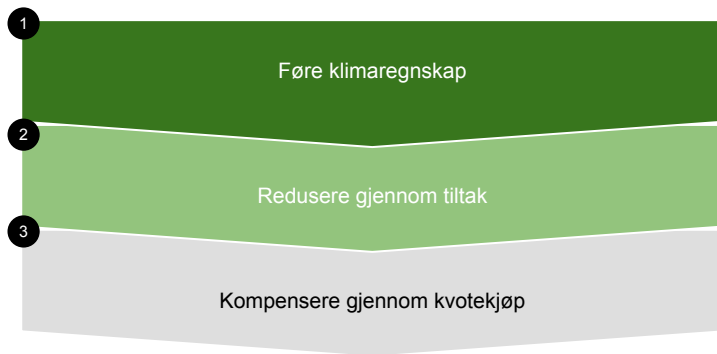
Vedlegg

Det har vært et skifte i hva som regnes som beste praksis for arbeid med utslippsreduksjon

Raskest mulig til “klimanøytral” er ikke nødvendigvis beste vei videre

Da UiBs klimamål ble satt i 2018 var det å bli “klimanøytral” regnet som god praksis innen ambisiøs klimaledelse, og flere selskaper mottok svært positiv oppmerksomhet nasjonalt og internasjonalt for å ta en slik posisjon.

En slik prosess ser i korte trekk slik ut:

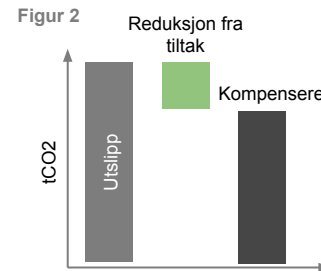
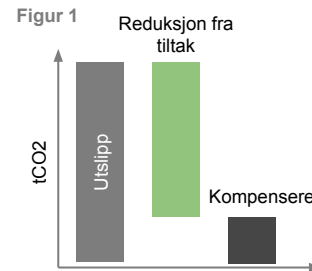

Kompensasjon (steg 3) ble gjort ved kjøp av klimakreditter (også referert til som “frivillige klimavoter”) som finansierer utslippsreducerende tiltak i andre land, f.eks. utbygging av fornybar energi eller treplantingsprosjekter.

Utfordringene med denne tilnærmingen er:

- Allfor mange selskaper arbeidet ikke målrettet med å redusere sine utslipp, men valgte heller å kompensere for dem. Ambisjonen med denne måten å jobbe på var at resultatet fra arbeidet skulle være noe tilsvarende eksempelet i Figur 1 under. Dessverre ble resultatet allfor ofte at selskaper valgte en tilnærming lik den vi ser i Figur 2.
- Kvaliteten på slike kreditter har vært varierende, og selskaper har i mange tilfeller ikke fått det de har betalt for; dvs. at kreditte ikke har ført til faktisk reduksjon i utslipp*

Det sistnevnte punktet gjør det førstnevnte mer problematisk, hvilket har gjort at fokuset i markedet ikke lenger i like stor grad er på kortsiktig “klimanøytralitet”, men på *ambisiøst, strukturert og langvarig klimaarbeid*.

*For mer informasjon om markedet for frivillige klimakreditter, [se Zeros og PwCs rapport om “Jakten på klimanøytralitet”](#)

Realistiske mål og konkrete reduksjonsplaner er ny “beste praksis”

Det skal jobbes strukturert og målrettet med det en kan gjøre noe med

EU har gjennom sitt nye Bærekraftsdirektiv definert hvordan store private aktører skal rapportere på bærekraft. Som del av dette vil de fleste måtte rapportere på sin klimapåvirkning, reduksjonsmål og tiltaksplaner, noe som vil øke forventningene til god rapportering også for virksomheter som ikke blir rapporteringspliktige.

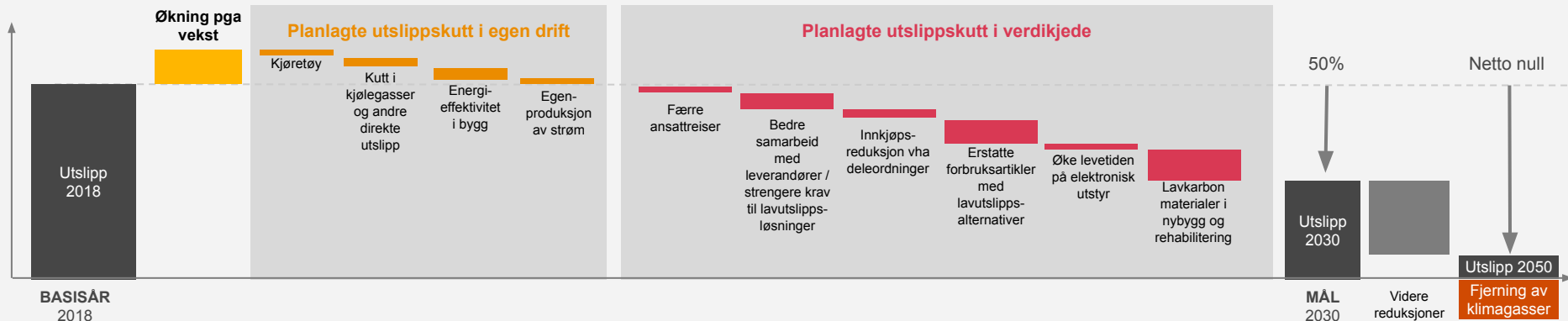
EU bruker her en tilnærming som bygger på hva som nå regnes som god praksis for ambisiøse virksomheter.

Dette inkluderer:

- *Klimamål som er realistiske, men ambisiøse*
Målene bør minimum være på nivå med målene i Parisavtalen. Dette betyr f.eks. 50% reduksjon innen 2030, og videre en reduksjon til “netto null” innen 2050 hvor de resterende 5-10% blir nøytralisert ved permanent fjerning og lagring av CO₂.*
- *En plan for hvordan målene skal oppnås*
Dette inkluderer en oversikt over:
  - hvor mye man planlegger å redusere hver av sine hovedutslippskilder
  - hvilke tiltak man har satt inn
  - hvor mye utslipp man regner med at tiltakene vil spare
  - hvilke ressurser man har satt av og hvordan man styrer for å nå målene
  - årlig rapportering på status for hver av hovedutslippskildene

* Det finnes ulike retningslinjer (f.eks. SBTi og ISO Net Zero Guidelines), men det er bred enighet om hovedmål som skissert her

Eksempel på plan for reduksjon

Oppsummering av innsikt fra intervjuer

Metode og intervjuobjekter

I forbindelse med internrevisjonen av arbeidet med klimaregnskapet er det gjennomført semistrukturerte intervjuer med sentrale aktører og ressurspersoner.

Følgende har blitt intervjuet:

Navn	Tittel
Helene Wiken	Miljøkoordinator
Håvard Haarstad*	CET
Kjartan Nesset	Eiendomsdirektør
Kjartan Steen-Olsen	Konsulent Asplan Viak, utarbeider UiBs klimaregnskap
Margareth Hagen	Rektor
Ove Botnevik	Seniorrådgiver
Per Arne Foshaug	Økonomidirektør
Tore Tungodden	Universitetsdirektør
Victor Botnevik	Studentrepresentant Universitetsstyret

*Ble ikke intervjuet men har gitt skriftlig tilbakemelding

Følgende hovedpunkter er gjennomgående etter runden med intervjuer

1

Målet vurderes som svært ambisiøst - Samtlige intervjuobjekter er enige i at målet er ambisiøst og flere har påpekt at det kan stilles spørsmål ved realismen rundt et slikt mål.

2

Klimaregnskapet forteller ikke hele historien - Et klimaregnskap basert på økonomiske beregningsmodeller vil ikke fortelle hele historien på en presis måte og gjennomførte tiltak blir ikke nødvendigvis synliggjort. I tillegg vil ikke et klimaregnskap inkludere andre elementer av bærekraft, f.eks. studenters valg i hverdagen. Det er ønske om målemetoder og indikatorer som er mer presise og som kan følges opp oftere.

3

Det er ønskelig med tydeligere prioriteringer og føringer fra toppledelsen - Flere etterspør tydeligere føringer fra toppledelsen, inkludert retningslinjer for prioritering av innkjøp og reiser. Dette henger også sammen med ressurser; tettere oppfølging av tiltak krever tid, eierskap og eventuelle insentiver for å gjøre klimavennlige valg.

4

Det er svært utfordrende å kutte i en organisasjon med et stort behov for investeringer - UiB har en kjernevirksomhet som krever at man opprettholder visse aktiviteter, f.eks. forskningsreiser og egnede lokaler. Universitetet har også et høyt antall bygg som krever kontinuerlig vedlikehold og større rehabiliteringsprosjekter. Slike prosjekter vil gi reduserte utslipp på sikt, men gjør det utfordrende å nå målet satt for 2030.

5

Sentrale personer fremstår motivert for arbeidet - Det er stort engasjement rundt arbeidet på ulike nivå i organisasjonen. Både ansatte og ledere virker motivert for arbeidet på kort og lang sikt.

Oppsummering av hva sammenlignbare aktører gjør: UiB er ambisiøs, også etter internasjonal standard

	UiBs eget arbeid	Hva gjør UiB sammenlignet med andre norske universiteter*?	Hva gjør UiB sammenlignet med utvalgte internasjonale universiteter*?
Ambisjoner og mål	89% reduksjon i utslipp innen 2030 og klimanøytral samme år vha kompensering	UiB har det mest ambisiøse målet av alle de store universitetene. UiO og UiT har lignende målsetninger, men på henholdsvis 50% og 55% utslippsreduksjon og intet mål om klimanøytralitet.	I utvalget vi har undersøkt er UiBs mål for å redusere egne utslipp de blant de mest ambisiøse. Andre universiteter har også mål om klimanøytralitet, men de fleste har dette på et mye senere tidspunkt (enkelte er allerede i mål vha kjøp av klimakreditter). Universitetene som er kommet lengst internasjonalt er et godt stykke foran de norske.
Tiltak og handling	Hovedmålet er brutt opp i delmål, med underambisjoner og tiltak	UiB virker, sammen med UiO, å være kommet lengst i å operasjonalisere sitt arbeid med delmål og handlingsplaner til konkrete tiltak.	Noen internasjonale aktører har tallfestede delmål med tilhørende tiltak og deler resultat/estimert utslippsreduksjon opp etter tiltaksgjennomføring.
Måling og måloppnåelse	Klimaregnskap offentliggjøres årlig	Flere andre (som UiO og UiT) har også offentlige klimaregnskap, men ikke alle.	De beste kommuniserer tiltak og utslippsreduksjon. Felles er at de rapporterer på løpende utslipp og reduksjon. De beste universitetene kan vise til betydelig større utslippsreduksjoner enn UiB.

UiB er den mest ambisiøse norske organisasjonen vi har vurdert, og blant de mest ambisiøse internasjonalt. UiB virker også å ha kommet en del lengre på vei enn lignende aktører i Norge hva angår konkretisering av tiltak og delmål, men når det kommer til måling er det fortsatt et stykke igjen. UiB kan hente inspirasjon fra internasjonale aktører som har jobbet proaktivt lengre og bruke deres erfaringer til å akselerere eget arbeid.

*Se Vedlegg 2 i rapporten for mer informasjon

Merk: Kartleggingen er basert på en desktoptanalyse og det vil kunne være relevante forhold som ikke ble avdekket / var tilgjengelig på tidspunktet hvor arbeidet med undersøkelsene ble gjennomført

